

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
Криворізький державний педагогічний університет
Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка
Інститут техніки безпеки й наук про працю Університету в Зелене-Гурі (Польща)
Академія Полонійная в Ченстохові (Польща)

МАТЕРІАЛИ
міжнародної науково-практичної конференції

**«ПРОФЕСІЙНА ПЕДАГОГІКА І АНДРАГОГІКА: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ,
ДОСЯГНЕННЯ ТА ІННОВАЦІЇ»
(20-21 листопада 2017 року)**

PROCEEDINGS
of the international scientific and practical conference
**«PROFESSIONAL PEDAGOGY AND ANDRAGOGY: TOPICAL ISSUES,
ACHIEVEMENTS AND INNOVATIONS»
(20-21 November 2017)**

Кривий Ріг – 2017
Kryvyi Rih – 2017

УДК 378+374.7+377(082)

П84

Рекомендовано до друку вченою радою Криворізького державного педагогічного університету (протокол № 4 від 10.11.2017)

Головні редактори:

Лаврентьєва О. О., завідувач кафедри загальнотехнічних дисциплін та професійного навчання КДПУ, доктор педагогічних наук, доцент

Мішеніна Т. М., професор кафедри української мови КДПУ, доктор педагогічних наук, доцент

Редакційна колегія:

Рибалко Л. М., професор кафедри фізичного виховання, спорту і здоров'я людини Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник

Сергєєва Л. М., професор кафедри державної служби та менеджменту освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти НАПН України», доктор педагогічних наук, професор.

Хомич Л. О., заступник директора з наукової роботи Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України, доктор педагогічних наук, професор.

Професійна педагогіка і андрагогіка: актуальні питання, досягнення та інновації : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 20–21 листопада 2017 р.) / [за ред. О. О. Лаврентьєвої, Т. М. Мішеніної]. – Кривий Ріг, 2017. – 288 с.

До збірника увійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Основна тематика представлених доповідей відповідає напрямам роботи конференції: висвітлено напрями і шляхи модернізації змісту професійної освіти відповідно до сучасних загальноєвропейських тенденцій і вимог соціально зорієнтованої економіки; окреслено сучасні парадигми освіти дорослих; розкрито проблеми професійно-технічної освіти та підготовки робітничих кадрів; схарактеризовано інноваційні технології в забезпеченні якості освітнього процесу.

Для науковців, аспірантів та студентів ВНЗ, які вивчають сучасні проблеми професійної педагогіки і освіти дорослих.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

УДК 378+374.7+377(082)

© Автори статей, 2017.

Центр дистанційного образования. – Режим доступу : <http://www.elitarium.ru/>.

3. Морзе Н. В. Система рейтингових показників оцінювання діяльності викладачів сучасних університетів / Н. В. Морзе, О. П. Буйницька // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 2 Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. - № 19 (26). – С. 34-43.

С. С. Ізбаш,

кандидат педагогічних наук, доцент

(Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, Україна)

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАВЧАТИСЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ У МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ АНДРАГОГІКИ

Новий тип економічного розвитку, що поширюється нині в інформаційному суспільстві, спонукає громадян змінювати соціальний і професійний статус, постійно навчатися, перенавчатися, підвищувати кваліфікацію. Нині освіта суттєво перетинається з економічною й іншими сферами суспільства, а освітня діяльність стає надзвичайно важливою компонентою його розвитку. Освіта впродовж життя загалом, і освіта дорослих зокрема, є визначальним фактором розвитку як суспільства, так і держави.

В Українському законодавстві нещодавно здійснено перші кроки на шляху до реалізації парадигми освіти впродовж життя: розроблено Концепцію освіти дорослих (автор – Лук'янова Л.Б.); вступив в силу Законі України «Про освіту» (2017), де в статті 6 серед головних принципів освітньої діяльності проголошено принцип сприяння навчанню впродовж життя, а у статті 18 визначено, що освіта дорослих є складовою освіти впродовж життя, спрямована на реалізацію права кожної повнолітньої особи на безперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки.

Концепція нової української школи проголошує формування у підростаючого покоління компетентності навчатися впродовж життя [2, с. 11]. Майбутні магістри освіти, як провідники знань у суспільстві, мають володіти цієї компетентністю передусім. Л. Лук'янова та О. Аніщенко стверджують, що освіта впродовж життя це не технічний або юридичний термін із точно визначеним змістом, а здебільшого загальнокультурний термін для визначення нової парадигми переходу від поетапної ступеневої системи освіти до індивідуальної. На сучасному етапі розвитку суспільства відбувається перехід від концепції «освіти на все життя» до концепції «освіти впродовж життя», провідними принципами якої є: нові базові

вміння для всіх з метою забезпечення неперервного доступу до освіти, одержання й оновлення вмінь, необхідних у інформаційному суспільстві; збільшення інвестицій у людські ресурси; інноваційні методики викладання та учіння для системи неперервної освіти – «довжиною та шириною в життя»; нова система оцінювання набутої освіти з метою врахування та визнання результатів неформальної та інформальної освіти; розвиток наставництва та консультування з метою забезпечення вільного доступу до інформації про освітні можливості людини по всьому світу та ін.

Компетентність навчатися впродовж життя означає здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь і навичок, організацію навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою освітньо-професійну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя [2, с. 11].

Професійне навчання дорослої людини, зазвичай, сильно відрізняється від навчання дитини. Ось чому, говорячи про навчання дорослих, в останні десятиліття все більш активно на противагу педагогіці використовують поняття «андрагогіка». Андрагогіка – навчання дорослої людини. Слово походить від грецьких andros – чоловік і ago – веду, виховую [3, с. 5].

У Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького до навчальних планів підготовки магістрів освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки введено дисципліну «Андрагогіка». Адже майбутнім фахівцям в галузі освіти доведеться налагоджувати продуктивні контакти з батьками учнів, з колегами-вчителями, адміністрацією школи та іншими членами громадянського суспільства. Тому важливо сформувати у майбутніх магістрів освіти стійку установку на необхідність навчатися впродовж життя через уявлення про андрагогіку як галузь наукового знання, навчальну дисципліну та сферу соціальної практики; донести до їх розуміння особливості взаємодії суб'єктів навчання в андрагогічному процесі; сприяти підвищенню соціальної компетентності, формуванню вмінь успішно включатися в будь-які соціальні групи; сприяти усвідомленому вибору в них відповідної андрагогічної позиції в процесі взаємодії та застосовувати різні методи, форми, засоби, технології навчання дорослих.

Можливості андрагогіки у формуванні компетентності навчатися впродовж життя пов'язані з орієнтацією майбутніх магістрів освіти на творчі пошуки, на необхідність аналізувати свою професійну діяльність, розробляти конкретні рекомендації щодо подальшого вдосконалення своєї діяльності, застосовувати форми і методи активного навчання дітей і дорослих. Важливе значення має самоосвіта як цілеспрямована

самостійна діяльність особистості з удосконалення наявних і засвоєння нових спеціальних (фахових) знань та їх творчого використання у процесі практичної діяльності. У зв'язку із цим українська дослідниця С. Архіпова у підручнику «Андрагогіка» виділяє такі різновиди самоосвіти:

- а) самоосвіта у період навчання на курсах підвищення кваліфікації;
- б) цілеспрямована робота із самоосвіти, пов'язана з підготовкою до виконання виробничих завдань чи конкретних заходів;
- в) самоосвіта, пов'язана з удосконаленням рівня культурної, спеціальної підготовки, вивченням, узагальненням і втіленням у практику передового досвіду та досягнень науки і техніки [3, с. 48].

Андрагогіка визначає функції професійного вдосконалення і розвитку магістра освіти впродовж життя. Серед них можна визначити наступні: набуття екологічної, культурної, технічної, економічної, лінгвістичної, комп'ютерної та ін. грамотності); підготовка до професійної діяльності, перепідготовка, підвищення кваліфікації, перекваліфікація; стимулювання і розвиток пізнавальних інтересів, пізнавальної активності; розвиток творчих здібностей; вдосконалення духовного, культурного життя; підвищення загальної і професійної культури.

Напрямами вдосконалення особистості магістра освіти впродовж життя є:

- загальнокультурний, загальноосвітній (збагачення пізнавальних здібностей і наукової картини світу, поглиблення світосприйняття, задоволення духовних потреб у різноманітних галузях знань, передусім із літератури, мистецтва, культури);
- професійний, підвищення кваліфікації й перекваліфікація;
- гуманітарний (активізація духовних потреб педагога, його емоційний розвиток, вивчення мов, оволодіння знаковими системами культури);
- національно-культурний;
- суспільний (розширення сфери компетентності й відповідальної участі в житті школи і суспільства);
- соціально-економічний (підвищення ділової активності та якості відносин у сфері педагогічної праці, оволодіння нормами права, соціальної педагогіки і психології);
- соціально-політичний (поліпшення виконання соціальних ролей і підвищення культури спілкування);
- прикладний (оволодіння прикладними знаннями та вміннями із вдосконалення особистості, її психічного і фізичного здоров'я, задоволення різнобічних інтересів) тощо [3, с. 49].

Сьогодні майбутній магістр освіти має зрозуміти, що важливо не тільки отримати професійну освіту, але й набути навичок навчатися впродовж життя для покращення свого здоров'я, компетентної участі у суспільному житті, змістовного відпочинку та розвитку своєї особистості. Вивчення

дисципліни «Андрагогіка» надає майбутнім магістрам освіти уявлення щодо етапів навчання впродовж життя, різновидів освіти, функцій і напрямів професійного вдосконалення й розвитку впродовж життя тощо. Усвідомлення майбутніми магістрами освіти можливостей, які розкриває андрагогіка щодо вдосконалення своєї особистості відкриває шлях до цілеспрямованого й науково обґрунтованого здійснення процесу навчання впродовж життя.

Література

1. Архіпова С. П. Основи андрагогіки : Навчальний посібник / С. П. Архіпова. – Черкаси, 2002. – 92 с.

2. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс] / заг. ред. М. Грищенка. – 2016. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>.

3. Олійник В. В. Освіта впродовж життя: як і чого вчити дорослих? / В. В. Олійник // Управління освітою: часопис [для керівників освітньої галузі]. – 2010. – № 1(229). – С. 4-7.

О. В. Радзімовська,

кандидат психологічних наук

(Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАВЧАННЯ ДОРΟΣЛИХ

У час швидких змін у світовому господарстві, соціальних процесах у суспільстві проблема реалізації потенціалу особистості набуває все більшого значення та актуальності. Освіта впродовж життя допомагає людині залишатися активним членом суспільства, виявляти ще не розкриті до цієї пори особисті здатності та здібності.

Україні, як державі, що проходить процес євроінтеграції, важливо враховувати закріплені в документах ЄС основні положення навчання впродовж життя, зважаючи на національні освітні особливості та здобутки.

Організуючи навчальний процес для осіб дорослого віку важливо враховувати такі їхні особливості:

1) вік (до мінусів якого можна віднести поступове зниження рівня розвитку пізнавальних процесів і станів пам'яті (короткочасної та довготривалої), уваги (обсягу, переключення, вибірковості), сприймання (сенсорно-перцептивних характеристик), до плюсів – суттєво не змінюються сталість і концентрація уваги, вербальний інтелект, що розвивається і після 40 років, розвиток вербально-логічних функцій (триває до 50 років);

2) наявність життєвого та професійного досвіду;

Малихін В. А. Сутність мотиваційно-ціннісного компоненту професійної компетентності майбутніх інженерів-педагогів в галузі безпеки інформаційних систем	85
Олексів Н. А. Практичний досвід використання енк на базі Moodle в процесі підготовки інженерів-педагогів	86
Осипенко Л. М. Виховання в підлітків національної свідомості як психолого-педагогічна й суспільна проблема	88
Семенютенко Т. М. Моральне виховання старших підлітків в умовах поліетнічного учнівського середовища загальноосвітньої школи	90
Соломенко А. О. Принципи моделювання методичної системи розвитку критичного мислення студентів під час вивчення теоретичної фізики	92
Філімонова Т. В. Сучасні концепції педагогічного управління позашкільним закладом освіти	94
Цись О. О. Проектування інформаційного навчального середовища для організації самостійної роботи студентів технолого-педагогічних спеціальностей	96

СЕКЦІЯ 2

Сучасні парадигми освіти дорослих

Богодистов Е. В. Моделі взаимоотношений студентів и решение конфликтов в университете, дома и на производственной практике	99
Василюк А. В. Теоретичні моделі навчання дорослих	101
Волкова Н. П. Методи фасилітації у процесі підготовки здобувачів освітньо-наукового рівня до професійної комунікації.....	103
Колос К. Р. Траєкторія професійного розвитку педагога: методичні основи	106
Олексюк Н. С. Освіта як важливий елемент соціальної адаптації людини до літнього віку	108
Рудницька С. Ю. Інститут тьюторства в контексті дистанційної освіти	110
Токарева Н. М. Психологічний контент диверсифікації освіти дорослих у сучасному інформаційному суспільстві.....	111
Смульсон М.Л., Мещеряков Д.С., Назар М.М. Розвиток інтелекту і суб'єктності дорослих у віртуальному просторі	113
Яковлева В. А. Принципи андрагогіки у процесі підвищення рівня сформованності життєвої компетентності дорослої людини	115
Дегтярьова Н. В. , Шамшина Н. В., Петренко С. І. Особливості формування інформатичних компетентностей у дорослих.....	118
Ізбаш С. С. Формування компетентності навчатися впродовж життя у майбутніх магістрів освіти на засадах андрагогіки	120
Радзімовська О. В. Актуальні питання навчання дорослих	123
Філатов С. В., Головей В. Методика навчання слухачів курсів підвищення кваліфікації проектуванню альтернативного комунального підприємства	125
Ахремчик Р. О. Формування умінь до самостійних занять фізичними вправами студентів педагогічних університетів	127

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ПРОФЕСІЙНА ПЕДАГОГІКА І АНДРАГОГІКА:
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ, ДОСЯГНЕННЯ ТА ІННОВАЦІЇ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

Українською, російською та англійською мовами

Технічний редактор: Василенко Т. О.

Підписано до друку 15.11.2017.
Формат 60×84/16. Ум. др. арк. 16,80. Обл.-вид. арк. 17,78.
Тираж 100 пр. Замовлення № 559.

Друкарня С. Г. Щербенка «Літерія»
вул. Рокоссовського, 5/3, м. Кривий Ріг, 50027
097-192-20-77

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4561 від 13.06.2013 р.